

news letter

Václav Klaus:
17. listopad 1939
z pohledu roku 2012

Tomáš Břicháček:
Dvacet let vnitřního
trhu EU

Pavel Páral:
Nobelova cena pro
EU je nesmysl

Ladislav Kurc:
Spadneme do
potravinové
cenové pasti?

Stanislav Příbyl:
Dětská nemoc
levičáctví v církvi

17. listopad 1939 z pohledu roku 2012*

Václav Klaus

Na tomto místě, v tomto ranním listopadovém chladu, jsem byl v posledních dvou desetiletích už mnohokrát. Nepokouším se to přesně spočítat. Víím ale, že se tady po celá tato léta potkávám více méně se stále stejnou skupinou lidí. To je - z jedné strany - pěkné, z druhé naopak varovné. Letos je to tady ale pro mne stejné i jiné. Jiné v tom, že je to návštěva v mé prezidentské funkci poslední.

Éra zapomínání a gest

My, kteří sem každoročně přicházíme, přicházíme proto, aby nebylo zapomenuto. Aby nebylo zapomenuto ne ve smyslu paměti historiků,

*Přicházíme proto,
aby nebylo zapomenuto,
aby nebylo dnes či zítra
jednáno a konáno tak, jako
kdyby k těmto událostem
před 73 lety nedošlo.*

kterí se datem 17. listopadu budou ve svých uzavřených seskupeních jistě profesionálně zabývat i v budoucnosti. Mně jde spíše o to, aby to, co se zde odehrálo 17. listopadu 1939, a to, co se v celé naší zemi odehrávalo v tragických letech následujících, nebylo vymazáno z paměti nehistoriků, tedy normálních lidí současných i budou-

cích generací a aby - díky tomu - nebylo dnes či zítra jednáno a konáno tak, jako kdyby k těmto událostem před 73 lety nedošlo.

Mám o to trochu strach. Zneklidňuje mne to, co vidím dnes a denně kolem sebe. Zdá se mi, že se nacházíme v éře, kterou bych nazval érou zapomínání a érou gest.

Soudobá tzv. informační společnost, což považuji za zvláště absurdní název, protože bych ji spíše nazval neinformovanou společností, s její apoteózou internetu a tzv. sociálních sítí nás ohlušuje záplavou nestrukturovaných, navíc často více méně irrelevantních dat či informací. Když jsme současně poztráceli, resp. nechali si poškodit a zneuctit naše tradiční hod-

notové a myšlenkové vzorce, nemáme tyto informace kam ukládat a jak je řadit a vyhodnocovat. Tímto způsobem vznikla rychle průjezdná informační dálnice směřující k nebezpečnému zapomínání.

Autentické postoje

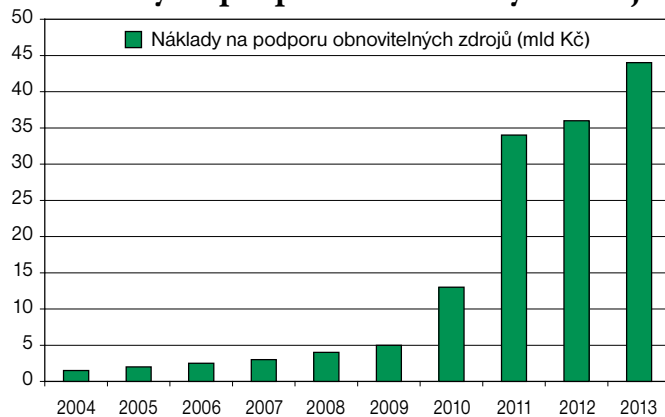
Tzv. politická korektnost a spokojování se s verbálními, snadno vyslovovatelnými omluvami vede ke vzniku společnosti gest, nikoli společnosti autentických postojů. Tleskáno je gestům a slovům, nikoli činům a zásadovému, konsistentnímu chování a jednání.

*Tleskáno je gestům
a slovům, nikoli
činům a zásadovému,
konsistentnímu chování
a jednání.*

K událostem 17. listopadu 1939 jsem se zde už mnohokrát pokoušel říci něco relevantního a dnes určitě

LISTOPADOVÝ GRAF CEPU

Náklady na podporu obnovitelných zdrojů

* Projev před budovou Hlávkovy koleje, Praha, 17. listopadu 2012.

nepřicházím s nějakou novou průlomovou myšlenkou, neboť takové nejsou. To tragické, co se stalo, se stalo. Tvrdohlavě však musíme trvat na tom, aby tato událost a všechny ty, které po ní následovaly, byla měřena správným metrem. A k tomu je

nutné – nezapomínat na časovou a příčinnou souvislost jednotlivých událostí tehdejší doby a – odlišovat excesy a činy jednotlivců od konání státu, od oficiální státní politiky a od ideologie, která tyto činy vyvolává a ospravedlňuje.

Tvrdohlavě musíme trvat na tom, aby tato událost a všechny ty, které po ní následovaly, byla měřena správným metrem.

V těchto měřících je to, co se na tomto místě sta-

lo před 73 lety a všechno to, co následovalo v letech dalších, kdy jsme nebyli samostatným státem, ale pouhým Protektorátem Čechy a Morava, poměrně snadné hodnotit. Žádná omluva pro tento čin není a nikdy být nemůže. ■

Dvacet let vnitřního trhu EU

Tomáš Břicháček
právník a publicista

Ke konci tohoto roku si Evropská unie připomíná dvacáté výročí od formálního dokončení vnitřního trhu. Konec roku 1992 byl v Jednotném evropském aktu (1986) stanoven jako datum uzavírající období postupného přetváření dosavadního společného trhu na *vnitřní* či *jednotný trh*. Nově označení mělo podtrhnout přechod do vyššího stádia hospodářské integrace, kde členské státy vytváří *prostor bez vnitřních hranic, v němž je zajištěn volný pohyb zboží, osob, slu-*

žeb a kapitálu. Kulaté výročí, jakož i řada programových dokumentů a iniciativ, které při něm předložila Evropská komise, a které jsou nyní projednávány na půdě unijních institucí, poskytuje dobrou příležitost k zamyšlení nad současným směřováním tohoto základního pilíře evropské integrace.

Dokončen a přece nadále dokončován

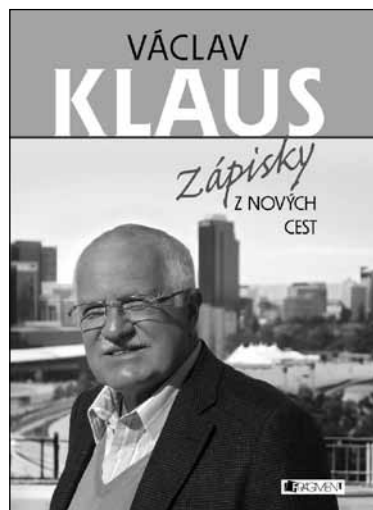
Paradoxní je, že na jednu stranu EU oslavuje dvacáté výročí vnitřního trhu, na dru-

hou stranu od unijních představitelů opakovaně slyšíme tvrzení, že vnitřní trh je potřeba dokončit. Takto se vyjádřil např. předseda Komise Barroso v letošním projevu o stavu Unie v Evropském parlamentu. Snahou o dokončení vnitřního trhu se Komise zařadila při odůvodnění některých svých legislativních návrhů z poslední doby. Rovněž Evropský parlament ve svém *Usnesení o jednotném trhu pro Evropany* z dubna 2011 volá na různých místech po dokončení, budování či prohloubení vnitřního trhu.

Tato poněkud matoucí prohlášení jsou odrazem toho, že o vnitřním trhu se hovoří v různých rovinách. Vedle označení existujícího stupně hospodářské integrace a ob-

lasti činnosti Unie, vnitřní trh vyjadřuje také určitý cíl, ideál, kde je dokončováním míněno odstraňování zbývajících překážek tomuto trhu, respektive zlepšování jeho fungování.

Vnitřní trh je vymezen v základních smlouvách velmi vágně jako *prostor bez vnitřních hranic, v němž je zajištěn volný pohyb zboží, osob, služeb a kapitálu v souladu s ustanoveními Smluv* a dále podle protokolu č. 27 připojeného k základním smlouvám zahrnuje též nenarušené podmínky hospodářské soutěže. Podle Evropského soudního dvora je v pojmu vnitřního trhu obsažen cíl *odstranění všech překážek obchodu uvnitř Unie za účelem sloučení vnitrostátních trhů do jednotného trhu navozením podmínek co nejbližších*

Nakladatelství Fragment nabízí knihu Václava Klause „Zápisky z nových cest“ (2012), která navazuje na předchozí publikaci „Zápisky z cest“. Kniha zachycuje zahraniční cesty prezidenta republiky od září 2010 do současnosti. Mapuje cesty do Spojených států amerických, Kuvajtu, Libye, Argentiny a Chile, Ázerbájdžánu, Austrálie, Senegalu, Saudské Arábie, Turecka, Maroka, Malajsie a Indonésie.

196 stran.

objednávky na www.fragment.cz

NOVINKA

CEP nabízí sborník č. 99/2012 „Břidlicový plyn – energetická revoluce?“, do něhož přispěli Stanislav Benada, Pavla Dvořáková, Leo Eisner, Miroslav Zajíček, Václav Klaus, Tomáš Chalupa, Matt Ridley, Vlastimila Dvořáková, Martin Ehl, Vladim Fojtík, Daneš Burket, Jiří Hanzlíček, Oldřich Petržilka, Dominik Stroukal. Editorem je Marek Loužek. Předmluvu napsal prezident Václav Klaus.

172 stran, 100 Kč.

objednávky na www.cep.in.cz

podmínkám pravého vnitrostátního trhu.

Takto volně vymezený koncept lze vykládat široce a pružně a totéž pak platí pro pravomoci Unie, které jsou na něj navázány. Ty nejobecnější z nich přitom Unii bez dalšího dávají zmocnění harmonizovat právo členských států za účelem vytvoření a fungování vnitřního trhu. Veškerá neurčitost pojmu vnitřní trh je tak přenesena do oblastí unijních kompetencí. A to považme, že k přijetí opatření na základě těchto pravomocí až na výjimky při hlasování v Radě EU postačuje kvalifikovaná většina. Jednomyslnost zůstává předně v oblasti daní.

Není proto překvapivé, že pravomoci na poli vnitřního trhu Unie dlouhodobě mohutně využívá. Na jejich základě vstoupila do nejrozmanitějších oblastí, a to i do těch, které nevykazují příliš úzkou souvislost s přeshraničním obchodem. Byly přijaty např. předpisy harmonizující nabývání a držení zbraní, ochranu osobních údajů, letní čas, některé aspekty občanského soudního řízení, omezení reklamy na tabákové výrobky či uchování údajů poskytovateli elektronických komunikačních služeb pro účely boje proti závažné kriminalitě.

Unijní instituce přirozeně vykazují snahu vykládat potřeby vnitřního trhu a tedy i možnosti využití příslušných pravomocí široce.

Vize do dalších let?

K dvacátému výročí vnitřního trhu a jistě také ve snaze působit aktivním dojmem v době krize předložila Komise v rychlém sledu několik programových sdělení, zejména *Na cestě k Aktu o jednotném trhu* (2010), *Akt o jednotném trhu* (2011) a *Akt o jednotném trhu II* (2012) –, v nichž načrtla své záměry ohledně legislativních návrhů a dalších opatření týkajících se vnitřního trhu, která by měla povzbudit ekonomiku.

Kdo by čekal osvěžující vizi další liberalizace přeshraničního obchodu podobnou té, kterou představila *Bílá kniha o vnitřním trhu* z roku 1985, jež předznamenala liberalizační skok konce osmdesátých let a začátku 90. let, bude velmi zklamán.

Dříve než čtenář stačí přejít ke konkrétním návrhům, udeří jej oči pompézní, frázovitý jazyk. *Akt o jednotném trhu* (2011) je uveden pozoruhodnou větou: „Společný trh, jenž se přeměnil na vnitřní trh a je od počátku jádrem evropského projektu,

již více než padesát let vytváří solidární svazky mezi evropskými ženami a muži a zároveň přes 21 milionům evropských podniků otevírá nové možnosti hospodářského růstu.“ Níže se hovoří o tom, že všechna navrhovaná opatření „*musí přispět k udržitelnému rozvoji založenému na vysoce konkurenceschopném sociálně tržním hospodářství. Musí přispět k sociálnímu pokroku, zaměstnanosti, zlepšení životního prostředí a boji proti změně klimatu.*“

Podle Komise musí být vnitřní trh „*přesměrován a oživen tak, aby sloužil cílům strategie Evropa 2020... Jednotný trh by měl přispívat k cílům udržitelnosti, účinnějšího využívání zdrojů, inovace, sociálního začlenění, územní soudržnosti a také strategie pro zaměstnanost.*“ Provedení navržených opatření podle Komise „*představuje pro jednotný trh možnost prokázat svůj potenciál v plné míře tím, že umožní občanům opětovně si přisvojit prostor jejich vzájemného soužití a poskytne iniciativám veřejných a soukromých subjektů větší naději na úspěch.*“ Dále jsou rozvíjeny různé variace na slogan *inteligentní a udržitelný*

růst podporující začlenění. V tomto duchu se nesou všechny uvedené programové dokumenty Komise.

Suchý technokratický jazyk *Bílé knihy* z roku 1985 a ostatně celé diskuse o vnitřním trhu vedené v druhé polovině 80. let byl tedy nahrazen žargonem jakoby vystříženým ze slovníku levičových režimů třetího světa. Jazykový posun naznačuje odklon od zájmu o volný trh a liberalizaci mezinárodního obchodu k cílům jiným.

Mezi iniciativami Komise prosvítá několik pozitivních, zejména dotvoření (po několika desetiletí diskutovaného) unijního patentu, další usnadnění uznávání odborných kvalifikací, liberalizace přístupu k poskytování služeb na železnici či propojení rejstříků obchodních společností.

Mrstka užitečných záměrů se nicméně ztrácí v přehršli počínů v lepším případě zbytečných a v horším případě škodlivých. Mezi ty první bych zařadil záměry Komise na přípravu řady akčních plánů, strategií či vytváření diskusních platform (mj. Fórum o jednotném trhu), vyhodnocování fungování legislativy apod., což jsou vše aktivity, které mají spíše vzbuzovat zdání činnosti, než že by měly konkrétní efekt. ▶

Brožované, obj. č. ABC 10
ISBN 978-80-7179-361-8
Cena dle rozsahu

- X Kniha není doplňkem standardních učebnic financí. Jejím cílem je vysvětlit, kde se tyto učebnice mýlí a proč.
- X Zabývá se širokým okruhem témat, včetně investiční praxe, hodnocení akcií a dluhopisů, daňové politiky, měnové politiky, a samozřejmě také různými druhy finančních krizí.
- X Každá kapitola vychází z tradiční představy o daném tématu, kterou doplňuje o její praktický význam, včetně vysvětlení tradičních omylů nebo mýtů. Nechybí ani množství aktuálních dat a praktických příkladů.

Brožované, obj. č. BEK 42
ISBN 978-80-7400-442-1
Cena dle rozsahu

- X Autor čtivou formou vyprávění příběhů seznamuje čtenáře s mechanismy přebírání podniků – ať již formou fúzí nebo akvizic.
- X Poukazuje na to, že ekonomie jako věda a ekonomická realita mnohdy spolu nemají příliš společného – překvapivá řešení a nečekané kroky ekonomických subjektů se často vymykají z teoretického rámce.
- X Obsahuje příklady z českého prostředí i ze zahraničí.

Publikace lze objednat s 5% slevou v e-shopu na adrese www.beck.cz nebo písemně na adrese: Nakladatelství C. H. Beck, Řeznická 17, 110 00 Praha 1 tel.: 225 993 959, fax: 225 993 920, e-mail: beck@beck.cz

U mnoha návrhů je zřejmé, že s liberalizací přeshraničního obchodu nemají mnoho společného, a údajné potřeby vnitřního trhu jsou pouhou záminkou pro expanzi činnosti Unie a programovou centralizaci.

Nebezpečný je předně již dlouho diskutovaný kontrolverzní návrh společného konsolidovaného základu daně z příjmů právnických osob. Tento volitelný unijní režim výpočtu daňového základu společností, který Komise odůvodňuje údajnými překážkami vnitřnímu trhu vyplývajících z rozdílných úprav korporátní daně, by byl prvním krokem na cestě k harmonizaci přímých daní v Unii. Druhým rizikovým návrhem je tzv. Společná evropská úprava kupní smlouvy, návrh volitelného unijního režimu pro přeshraniční kupní smlouvy, kterou chce Komise řešit údajné překážky, které pro vnitřní trh vyplývají z rozdílu mezi vnitrostátními úpravami kupní smlouvy. O návrhu se hovoří jako o základu jednotného unijního občanského zákoníku.

Z ostatních programově centralizačních projektů budiž zmíněn jako příklad záměr harmonizace úprav hypoték, zajištění práva na „přístup k základnímu platebnímu účtu za rozumnou cenu pro každého občana“ či úvahy o přijetí unijní úpravy hromadných žalob.

Vedle programových dokumentů Komise zasluhuje pozornost Usnesení Evropského parlamentu z 6. dubna 2011 o jednotném trhu pro Evropany, které je výmluvnou ukázkou toho, na jaké úrovni se dnes o tématu vnitřního trhu v EP vede diskuse.

Usnesení je ještě mnohem frázovitější a mnohem méně o volném trhu než dokumenty Komise. Za citaci tvrzení, že „strategie jednotného trhu by měla posílit sociální blaho a práva pracovníků a zajistit spravedlivé pracovní podmínky pro všechny Evropany“, že je třeba „navrátit občany do centra jednotného trhu“ a že „úplná realizace evropského jednotného trhu by se měla stát základem pro dokončení procesu politické a ekonomické integrace“.

Usnesení obecně podpo-

ruje návrhy Komise, jinak divoce těká z oblasti do oblasti bez logického sledu. Rozvoje vnitřního trhu chce docílit mj. podporou internetového připojení v horských a ostrovních regionech, vytvářením „promyšlených strukturálních koncepcí“, bojem proti korupci a organizovanému zločinu, spuštěním televizní soutěže „Evropský přeshraniční podnik roku“, „jež by lidem ukázala příležitosti a výhody jednotného trhu a možnosti mladých lidí, kteří mají nápady“ nebo peticemi („petice mohou pozitivně přispět k tomu, že občanům pomohou využít vnitřní trh“).

Liberalizace nebo centralizace?

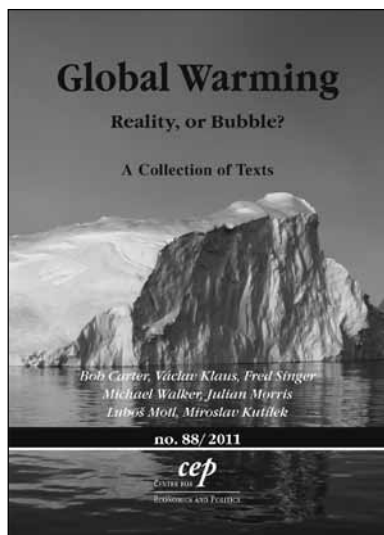
O „dokončování“ vnitřního trhu EU dnes bohužel velmi často hovoří ti, jimž samotný trh a liberalizace přeshraničního obchodu na srdci příliš neleží. Příkladem toho budiž zmiňované výstupy Komise a Evropského parlamentu a v nich navrhovaná opatření, jakož i použitá dikce.

Ti, kdo dnes hledají překážky vnitřnímu trhu, nečiní tak vždy z lásky k trhu, ale často ve snaze uměle odůvodnit

využití pravomocí z oblasti vnitřního trhu pro realizaci primárně politických záměrů, jako je harmonizace přímých daní, občanského práva, civilního procesu apod., resp. obecně pro expanzi činnosti Unie do všech směrů. Jinak řečeno: vnitřní trh se ve vzrůstající míře stává zástěrkou rozpínavosti unijních institucí a jejich vůli harmonizovat a regulovat. Jak se konečně otevřeně vyjádřil Evropský parlament: „Úplná realizace evropského jednotného trhu by se měla stát základem pro dokončení procesu politické a ekonomické integrace.“

I členské státy, které dlouhodobě přejí liberalizaci přeshraničního obchodu, mezi něž patří i Česká republika, by proto neměly přijímat nekriticky každý návrh z Bruselu, který se zaštiťuje odstraňováním překážek vnitřnímu trhu. Je třeba umět rozlišovat mezi liberalizací a programovou centralizací. Je v našem zájmu nevykládat pojem vnitřního trhu a překážek vnitřnímu trhu příliš široce, protože to v podstatě vede k erozi mantinelu pravomocí Unie. ■

NABÍZÍME

Centrum pro ekonomiku a politiku nabízí sborník anglických textů číslo 88/2011 „Global Warming – Reality, or Bubble?“, do něhož přispěli Robert Carter, Václav Klaus, Michael Walker, Julian Morris, Luboš Motl a Miroslav Kutílek. Editorem sborníku je Marek Loužek. Publikace by neměla chybět v knihovně žádného zájemce o debatu o globálních změnách klimatu. Předmluvu napsal prezident Václav Klaus.

144 stran, 100 Kč.

CEP nabízí sborník č. 96/2012 „Domy s nulovou spotřebou energie – geniální návrh, nebo nesmyslná regulace EU?“, do něhož přispěli Pavel Gebauer, Ivo Strejček, Karel Kabele, Lukáš Petřík, Robert Axamit, Petr Slanina, Miroslav Kutílek, Aleš Hrubý, Ondřej Krutílek, Petr Měchura, Tomáš Munzi a Lukáš Kovanda. Editorem je Marek Loužek. Předmluvu napsal prezident Václav Klaus.

110 stran, 100 Kč.

objednávky na www.cepin.cz, tel. 222 814 666, e-mail: cep@cepin.cz

Nobelova cena míru pro EU je nesmysl

Pavel Páral

šéfredaktor časopisu Euro

Rozhodnutí komise pro udělování Nobelovy ceny míru ocenit Evropskou unii je subjektivním rozhodnutím pěti lidí, a tato podivná společnost už oblažila různé pozoruhodné osoby, jako byl třeba Jásir Arafat. Možná ji od té doby není třeba brát tak vážně, jak ji veřejnost bere. Nicméně verdikt nutkavě vyvolává přemýšlení, zda v roce 1939 neměli podle stejných kritérií získat tohle ocenění Joachim von Ribbentrop a Vjačeslav Molotov za příspěvní k míru mezi hitlerovským Německem a stalinským Sovětským svazem.

Snad je to přirovnání hodně ostré a pro řadu euronadšenců zločinné. Skutečností ale je, že pokud má dnes někdo lví podíl na zhoršování vztahů mezi národy v Evropě, je to právě Evropská unie se svým eurem drženým, ať to stojí, co to stojí, a vynucovanou další integrací až do podoby centralizovaného federálního uspořádání Spojených států evropských. Snil o nich už jistý Napoleon Bonaparte a o sto padesát let

později Adolf Hitler. O tom, že to není až tak přehnané, vypovídaly před několika dny více než výmluvně titulky v řeckých novinách při příjezdu německé kancléřky Angely Merkelové. „Přijíždí Hitlerova dcera,“ mohla si demokracii oddaná politička číst, kdyby vládla alfabetou. V zemi, kde poprvé v historii zasedají v parlamentu nepokrytí fašisté a ulice Atén terorizují bojůvky anarchistů a komunistické mládeže.

Že to není vina unie, ale chybiček, co se vloudily do dobré myšlenky? To jsme u nás slyšeli v době perestrojky v sebekritických projevech účastníků sjezdů KSČ. Že původní myšlenka byla dobrá, jen se nám jaksi začala vytrácet? Na to je jediná odpověď, a sice že dobrými úmysly je dlážděna cesta do pekel.

Je nesporné, že vznik Společenství uhlí a oceli a jeho proměna v Evropské hospodářské společenství měly za cíl provázat evropské ekonomiky navzájem natolik, aby na případném ozbrojeném konfliktu všechny strany vždy

prodělaly a nikdo nebyl v pokušení dobýt si na pásech tanků nějaké územní výhody či zdroje surovin. Vzájemný volný obchod, který umožňuje specializaci a činí účastnické země na sobě závislémi, protože za hranicí je pro ně odběratel jejich zboží, jenž dává jejich zaměstnancům práci, a zároveň dodavatel suroviny či zboží, které moje obyvatelstvo potřebuje, to vše je mírotvorný faktor. Obchod nejen sblíží lidi i národy, ale zároveň umožňuje méně vyspělým rychlý rozvoj, protože otevírá zahraniční trhy pro jejich produkci. To vše je nepopíratelná pravda. A když národy prosperovaly, byla vždy vůle vyrazit do války o mnoho menší, než když nebylo co do úst.

Nicméně stejnou pravdou je, že od otců zakladatelů a od doby Římských smluv vždy existovala představa o tom, že hospodářská integrace vyústí v integraci politickou a vznik evropského superstátu, který bude rovnocennou protiváhou jak USA, tak Sovětskému svazu. A v tomto superstátu získají zpět ztracený mezinárodní vliv zejména Francouzi ruku v ruce s Němci.

Leč vše se jaksi vleklo a ekonomická spolupráce a prosperita naopak posilovala národní demokratické státy k nelihosti bruselských elit, které

se rozhodly, že věci uvedou do pohybu. Na počátku devadesátých let proměnily maastrichtskými smlouvami EHS v Evropskou unii a nastoupily cestu násilné integrace kontinentu zavedením společné měny na počátku tohoto století, od níž očekávaly, že si vynutí i společnou fiskální politiku a federalizaci kontinentu.

Euro mezitím destabilizovalo v první krizi, která potkala celou Evropu, a vede, na rozdíl od dřívějšího systému národních států, k divergenci národních ekonomik, a tím ke zhoršování vztahů mezi národy.

Federalisté své úmysly tisíckrát zapírali, protože dobře věděli, že občané evropských států o takovou integraci nestojí. Nakonec evropskou ústavu odmítla referenda ve Francii a Nizozemsku, takže se referenda zatrhlá a ponechali si je jen paličatí Irové. Před časem José Manuel Barroso konstatoval, že eurozónu zachrání federální Evropa. Má se k tomu konat referendum i jinde než v Irsku? Po pravdě: je to zbytečné. Nadnárodní federace nikdy v historii nevznikly jinak než se zbraní v ruce a se zbraní v ruce se udržovaly. A Nobel v hrobě rotuje.

Euro č. 42/2012

NABÍZÍME

CEP nabízí publikaci

Globální oteplování – fakta místo mýtů

vycházející z manuálu National Center for Policy Analysis v Dallasu, USA. Materiál nabízí v kostce základní fakta a mýty o globálních změnách klimatu.

- První část přináší stručnou historii globálního oteplování.
- Druhá část zkoumá důsledky současného oteplování.
- Třetí část se ptá, zda a jak reagovat na globální oteplování.

Fascinující souhrn překvapivých dat, čísel, grafů, které vyvracejí běžné představy o globálních změnách klimatu. Předmluvu napsal Václav Klaus.

Cena: 50 Kč, 40 stran.

**objednávky na www.cepin.cz
tel. 222 192 406, e-mail: cep@cepin.cz**

Spadneme do potravinové cenové pasti?

Ladislav Kurc
pedagog na VŠCHT v Praze

Předsedkyně Energetického regulačního úřadu Alena Vitásková uzavřela svůj příspěvek v zářijovém newsletteru CEP větou: „Výše podpory obnovitelných zdrojů vážně ohrožuje konkurenceschopnost českých firem.“ Je potřeba dodat, že ožebračuje náš stát. Vždyť za obnovitelné zdroje v elektroenergetice a nově také v teplárenství zaplatíme v následujících dvaceti letech 1500 miliard Kč. Je to závratná částka několikánásobně převyšující církevní restituce, které vyvolávají tolik emocí. Diskuze kolem obnovitelných zdrojů energie (OZE) by si zasloužila emotivnější náboj, neboť nejsou ohroženy jen ekonomické zájmy českých firem, ale i společenský smír.

Pokřivení podnikání

Nedávno podnikatelský svaz pekařů oznámil plošné zvýšení cen výrobků o 25 %. Hlavním důvodem je zvýšení cen vstupů, zvláště obilí. Toho se opravdu urodilo méně než jiné roky. Produkce základních obilovin meziročně poklesla o 20 %. Je to přímý důsledek jednak výrazně nižších výnosů, jednak nižších osevních ploch. Nepřímou příčinou je restrukturalizace energetického mixu spojená se zvyšováním podílu obnovitelných zdrojů energie.

Orná půda je stále více využívána k pěstování energetických plodin na úkor potravinářské produkce. Obnovitelné zdroje energie jsou totiž z významné části založeny na produktech bioenergetického zemědělství. Zajištění výroby energetických surovin si v současnosti žádá asi třetinu z veškeré orné půdy a potřeba energetické biomasy se má do roku 2020 stále zvyšovat (zhruba na dvojnásobek současného stavu). To znamená, že se musí stále ukrájat z orné půdy určené k produkci po-

travin. Je tedy zaděláno na nedostatek potravinářských surovin a podobně jako v letošním roce i ke zvyšování jejich cen. Ceny potravin mohou růst neomezeně, ty totiž evropská legislativa nesleduje, na rozdíl od podílu obnovitelných zdrojů v energetickém mixu.

Energetické zemědělství dnes zahrnuje pěstování několika plodin s různým určením. Vyhláška stanoví, že veškerá motorová paliva obsahují určitý podíl biosložky. Z řepkového oleje se vyrábí biosložka motorové nafty, jejíž průměrný obsah v naftě je 6,3 %. K vypěstování tohoto množství řepky potřebujeme asi desetinu veškeré orné půdy. Biosložkou, přidávanou do motorového benzínu, je ethylalkohol, který se u nás vyrábí převážně z obilí a benzin ho obsahuje 4,5 %. Díky státní podpoře je značně rozšířena výroba bioplynu. Surovinou je libovolná biomasa, nejlépe odpadní, které je však nedostatek a proto se vedle zemědělského odpadu vyrábí bioplyn z cíleně pěstovaných rostlin (např. kukuřice). Snaha uplatňovat obnovitelné zdroje energie vede ke spalování biomasy s nízkou vlhkostí (sláma, pokrutiny, dřevěné štěpky).

Abychom naplnili náš závazek a vyhověli evropské legislativě o zvyšování podílu OZE v energetickém mixu, jsou bioenergie přímo nebo nepřímo dotovány. Dotace a úlevy však křiví zemědělské podnikání, navíc se jejich výše často mění a bioenergetika bez nich není životaschopná. Dotované energetické suroviny v době neúrody působí na zvyšování cen potravinářských surovin. Jejich zaručený odbyt vede k tomu, že se pěstují plodiny bez ohledu na agrotechnická doporučení. Např. potřeba řepkového oleje je vyšší, než je možné vypěstovat na orné půdě při respektování dpo-

ručených lhůt pro opakované pěstování této plodiny na stejném stanovišti.

Znásilnění letopočtu

Nerespektuje se objektivní skutečnost, že výnosy zemědělské výroby závisí na počasí a nelze je detailně naplánovat. Myšlenka nepotravinového využití zemědělské nadprodukce má smysl, jen když se jedná striktně o využití nadprodukce. Tím, že je povinnou součástí energetického mixu, nezanedbatelná část zemědělské výroby, role potravinářství a bioenergetiky byly deformovány. Nejprve se totiž musí uspokojit zákonem předepsané podíly bioenergií, dále je výhodné zabezpečit suroviny pro dotované výroby obnovitelných energií a až nakonec se odsouvá pěstování surovin pro potraviny. Potravinářství, které se díky legislativním úpravám dostalo do role zpracovatele nadvýroby bioenergetického zemědělství, bude v období poklesu úrody vystaveno umělému nedostatku surovin.

Soutěž o zemědělské produkty mezi bioenergetikou a potravinářstvím se bude v nastaveném systému do roku 2020 stále vyostřovat, což se projeví nebývalým růstem cen zemědělských produktů. Vytvořenou cenovou past by měli odstranit ti, kteří tuto situaci zapříčinili – politici. Nejedná se o komplikovaný legislativní zásah, který ale

vyžaduje odvalu. Je potřebné opustit závazné podíly obnovitelných zdrojů energie v energetickém mixu a postupně odbourávat jejich dotace. Bioenergetika by měla mít k dispozici pouze suroviny, které potravinářský průmysl nevykoupí. Tím by byla zajištěna stabilita potravinářství, jehož ceny by přirozeně korelovaly s výší úrody.

Kdyby autor tohoto textu měl za cíl strašit veřejnost, tvrdil by, že evropskou civilizaci čeká nedostatek potravin srovnatelný s válečným obdobím. Věří však ve zdravý rozum i přesto, že této entity není přebytek. Zkušenosti nabádají nepodceňovat šíření polopравd a účelových domněnek. IPCC (Mezivládní panel pro klimatickou změnu) touto technikou přesvědčil bruselské špičky o zhoubném působení růstu koncentrace oxidu uhličitého v atmosféře na klimu Země. Výrazem souhlasu s IPCC je legislativa známá jako 2020, což znamená, že Evropa v roce 2020 dosáhne 20 % podílu OZE na vyrobené energii. Propagandistické znásilnění letopočtu a podílu nápadně připomíná minulé léta. Stojí za povšimnutí, že cíl projektu, jehož realizace nás stojí „krvavý“ peníz, vytvářejí propagandisté. Opět někteří z nás jásavě budují chiméru světlých zítřků – tentokrát klimatických. ■

Předplatné na rok 2013

Předplatné zahrnuje pravidelný newsletter, sborníky a ostatní publikace, pozvánky na semináře.

Základní cena předplatného činí 660 Kč.

Studentské předplatné 330 Kč.

Objednáte-li si předplatné na rok 2013 už nyní, obdržíte jako bonus publikace vydané ve zbytku letošního roku.

cep
CENTRUM
PRO EKONOMIKU A POLITIKU

www.cep.in.cz

ZPRÁVA ZE SEMINÁŘE

Bankovní unie – morální hazard evropských rozměrů?

V pondělí 29. října 2012 uspořádalo Centrum pro ekonomiku a politiku seminář „Bankovní unie – morální hazard evropských rozměrů“. Na panelu, který moderoval prezident Václav Klaus, vystoupili viceguvernér ČNB Vladimír Tomšík, investiční stratég Raiffeisenbank Aleš Michl a poradkyně prezidenta republiky Stanislava Janáčková.

Vladimír Tomšík ukázal, že návrh bankovní unie může být jedna z nejvýznamnějších ekonomických změn po vstupu ČR do EU. Bankovní unie zahrnuje jednotný bankovní dohled (v ECB), společný evropský systém pojištění vkladů a společný evropský systém pro restrukturalizaci bankovního sektoru. Bankovní unie je riskantní, a to zvláště pro ČR, která má jeden z nejziskovějších bankovních sektorů v EU, nízký podíl úvěrů v selhání a v době krize nevydala ani korunu na sanaci bank. Když do místnosti zavřeme tři zdravé lidi a jednoho nemocného, tak se nemocný neuzdraví, nýbrž spíše nakazí ty zdravé. Bankovní unie přináší riziko přenosu nákazy krize. Současný návrh není skutečnou odpovědí na problémy eurozóny (neschopnost některých vlád splácet dluhy, vyčištění trhu od problémových bank, inherentní nedostatky samotné podstaty unie). Bankovní unie podporuje morální hazard a oslabuje zodpovědnost národních vlád za dlouhodobou fiskální udržitelnost. Prioritou pro ČR je zabránit stahování likvidity a kapitálu ze zdravých dceřiných společností. Rovnováha mezi pravomocemi a odpovědností musí být zachována. Je třeba zajistit to, aby se vklady v českých bankách nestaly pohodlným finančním polštářem pro zahraniční mateřské společnosti. Bankovní unie optimální měnovou zónu z eurozóny nevytvoří a nevyřeší ani systémovou krizi eura. Zapojením národního systému pojištění vkladů do problémů v jiných

státech de facto znamená vznik fiskální unie.

Aleš Michl nabídl historický pohled na světové říše: délka trvání světových impérií se postupně zkracuje, takže lze očekávat, že svaz evropských ekonomik bude mít jepičí trvání. Čína a Indie byly kdysi ekonomické mocnosti a je možné, že se znovu vyvíjejí na první příčky světové ekonomiky. Úpadek evropské ekonomiky tomu nahrává. Evropské ekonomice hrozí zadření motoru. Platy neporostou, popadají marže a zisky, byznys uvadne. Evropa si zadělává na druhé Japonsko. Japonská ekonomika od 90. let do roku 2011 rostla v průměru 0,5 % ročně, za posledních šestnáct let prošla osmi recesemi. Svět podle Michla potřebuje, aby si vlády, domácnosti a firmy očistily své bilance od nadměrných dluhů. Měnová politika reaguje na recese většinou expanzivně. Zadlužení států roste po světových válkách a depreších, inflace pak hodnotu dluhů umaže. Výnosy z dluhopisů po pádu Lehman Brothers se v Evropě začínají nebezpečně odchylovat. Bankovní unie je jen dalším pokusem o evropskou centralizaci. Na to, aby se Evropa vzbudila, nepotřebuje bankovní, fiskální či politickou unii, ale průmyslovou revoluci, která by zajistila úspěšnost našich firem na světovém trhu.

Stanislava Janáčková varovala, že bankovní unie je experiment prováděný v masivním rozsahu na celé evropské ekonomice. Dohled, regulace i řešení problémů bankovních systémů má v několika postupných krocích přejít na nadnárodní úroveň. Tento plán obsahuje morální hazard dosud nebývalých rozměrů. Riziko krachu velkých bank je rozprostřeno na daňové poplatníky po celé EU, včetně zemí, které se k bankovní unii nepřipojí. Bankovní unie má vytvořit další permanentně připravený kanál pro finanční transfery. V bankovní unii bude o použití společných

fondů rozhodovat ECB – další „nezávislý odborný orgán“. Projekt bankovní unie je pokus vnutit oklikou pravidla eurozóny celé Evropské unii a přinutit ji eurozónu finančně podporovat. Více než deset let tato měnová unie fungovala na principu vzájemných dluhů. Dluhová krize v Evropě je výsledkem chybně vytvořené měnové unie. Nesourodost eurozóny nelze překonat žádnou umělou unifikací. Namísto údajného udržování míru v Evropě, za něž EU dostala Nobelovu cenu, dnes v Evropě hrozí výbuch vzájemných neshod a konfliktů.

Václav Klaus v diskusi uvedl, že bankovní unie je zaváděna s jasným záměrem oklestit pravomoci národních regulátorů a centrálních bank. Měli bychom rozhodovat sami o sobě a ne se pouštět do nebezpečných experimentů. V Evropské unii neexistuje společná solidarita, od níž by se odvíjely rozsáhlé fiskální transfery. ČR by si měla držet vlastní měnu

a rozhodovat sama o sobě. Jana Bobošíková se zeptala, jakou procedurou se bude bankovní unie schvalovat. Petr Hampl se otázal, co by měly v přípravě na krach evropské měnové unie dělat firmy.

Vladimír Tomšík dobře ví, že bankovní unie je zaváděna s cílem oklestit pravomoci domácích regulátorů. Věřící, že se bude o bankovní unii rozhodovat jednomyslně, ČR má stále právo veta. V Evropském stabilizačním mechanismu (ESM) zatím nejsou skutečné, ale jen virtuální peníze. Aleš Michl se vsadil, že bankovní unie bude prosazena kvalifikovanou většinou. Příštích deset let očekává Michl stagnaci po japonském vzoru. Češi by si měli vážít korunu a chodit k volbám. Stanislava Janáčková varovala, že v eurozóně chybí brzdný mechanismus. EU je ve slepé uličce, takže existuje jen cesta zpět: k původní myšlence evropské integrace založené na volném obchodu a nikoli k neuváženým politickým experimentům. **ML**

NABÍZÍME

Centrum pro ekonomiku a politiku nabízí knížku **Stanislavy Janáčkové „Krise eurozóny a dluhová krize vyspělého světa“** (2010). První část zkoumá varovné signály hospodářského zpomalení 2007–2009. Druhá část diskutuje světovou finanční krizi. Třetí část rozebírá eurozónu v krizi. Kniha by neměla chybět v knihovně žádného ekonomu zajímajícího se o krizi eurozóny. Předmluvu napsal prezident **Václav Klaus**.

Cena: 100 Kč, 100 stran.

objednávky na www.cepin.cz

DĚTSKÁ NEMOC LEVIČÁCTVÍ V CÍRKVI

Stanislav Příbyl
církvní právník

Obsáhle publikace Rosino Gibelliniho „Teologické směry 20. století“ (Karmelitánské nakladatelství Kostelní Vydří 2011) se pokouší o systematické zmapování všeho nového, co přineslo teologické bádání ve 20. století. Společným rysem mnoha směrů jsou především dílčí témata, která se stávají poznávacím znamením toho kterého teologického směru. Takovýto přístup se označuje za „teologii přívlasků“. Záleží tak na tom, kterou skutečnost, který „přívlask“ si daný směr teologického bádání zvolil a často téměř zabsolutizuje.

Módní proudy

Fragmentaci náležitě celistvosti teologického pohledu danou takovýmto přístupem trefně charakterizuje kousavá poznámka, že brzy snad budeme mít i „teologii veřejné hromadné dopravy“. V každém případě je dobré nahlédnout, jakéže „přívlasky“ se také do teologie zejména ve druhé polovině dvacátého století vkradly. Autor nabízí mj. teologii naděje, politickou teologii, teologii osvobození, černou teologii, feministickou teologii nebo teologii třetího světa. Z tohoto namátkového výčtu je patrné, do jaké míry samotné názvy příslušných konceptů prozrazují inspiraci marxismem či levicovým liberalismem.

Platí to již pro zdánlivě nevinně znějící „teologii naděje“. Nejedná se totiž o návrat ke žhavému očekávání Kristova druhého příchodu, jak jej prožívala prvotní církev. V pozadí tohoto směru totiž stojí spíše kniha „Ateismus v křesťanství“ marxistického autora Ernsta Blocha. To je také charakteristickým dokladem skutečnosti, že témata bádání zde nenasolují autentičti teologové. Na počátku přichází sekulární koncept, za kterým pak po-

kulhávají teologizující autoři, kteří jej přebírají a „překřtívají“ ve snaze být také aktuální. Takovéto podivuhodné křížení je pak schopno dojít například v politické teologii k „planetární mysticko-politické solidaritě, která je protikladem principu buržoazní společnosti“.

Fragmentaci náležitě celistvosti teologického pohledu danou takovýmto přístupem trefně charakterizuje kousavá poznámka, že brzy snad budeme mít i „teologii veřejné hromadné dopravy“.

Politická teologie

Zatímco Johann Baptist Metz jako zakladatel politické teologie zanechal dosah svého levicově inspirovaného a dnes již nezajímavého konceptu na evropské půdě, daleko výbušnější byl export marxizujících idejí do latinské Ameriky v podobě tzv. teologie osvobození. Autoři jako Gustavo Gutiérrez nebo Leonardo Boff svými apely zaktivizovali samy konference latinskoamerického episkopátu a nebýt zásahů vatikánské kongregace pro nauku víry, zůstala by teologie osvobození v jižní Americe takřka oficiální teologií, zasažující se samozřejmě ve prospěch „vykořisťovaných tříd, utlačovaných ras a opovrhovaných kultur“, což se zdá být samo o sobě něčím nenapadnutelným.

Teologie osvobození prý marxismus používá „jako zprostředkování něčeho většího, totiž víry a jejích dějinných nároků“. Vatikánská instrukce z roku 1984 však varuje před zdánlivou nevinností takovéto sebezprezentace teologie osvobození, která se brání tím, že „má obecně

k analýzám vykořisťovatelských struktur, které provádějí marxisticky orientované sociologické školy, selektivní a diferencovaný vztah“. V knize již není uvedeno konečné vyústění snah o takovouto implantaci marxismu do přediva křesťanského myšlení a církevní praxe. Právě oni chudí, pro něž se teologie osvobození tolik zasahuje, preferují dnes v latinskoamerických zemích například severoamericky inspirovanou charismatickou spiritualitu a mnoho jiných duchovních směrů, včetně tradicionalistického katolicismu. Skutečným pokračovatelem teologie osvobození je tak akademická půda, která, oproti původní snaze se utlačovanému lidu přiblížit, spráda dnes své elitářské teorie bez odezvy těch, jichž se chtěla původně zastávat.

Fantaskní antropomorfismy

Černá i feministická teologie evidentně podléhají až fantasknímu antropomorfismu. Jsou schopny řešit otázky barvy Boha nebo pohlaví Boha: „Je-li Bůh mužem, pak je muž Bohem“. Názvy jednotlivých publikací napovídají, kudy se úvahy takovéhoho myšlení ubírají: „Překročit Boha Otce: k filozofii ženského osvobození“, „Církev a druhé pohlaví“, „Když byl bůh žena“, „Proč ženy potřebují bohyni“. Feministická ideová výbava pak zpětně vede i k reinterpretaci prvotního křesťanství. To mělo sestávat ze dvou hnutí: hnutí obnovy, které založil Ježíš v židovském prostředí v Palestině, a prvokřesťanského misijního hnutí, které založil Pavel v helénistickém prostředí s centrem v kosmopolitní Antiochii. Obě tato hnutí údajně vyzývala k „učednictví rovných“ a shromažďovala se jako „společenství rovných“ a „inkluzivní společenství“, v nichž se těšili přednostnímu postavení ti, kteří byli vylučováni ze společnosti, a tedy i ženy.

Je ovšem třeba připomenout, že takovéto ideologické koncepty mají v různých částech světového křesťanstva odlišný dopad. Zatímco tra-

dicionalistické pravoslaví si něčeho tak vzdáleného od samotných kořenů křesťanství ani nepovšimne, k liberálně levicovým směrům náchylný mainstreamový západní protestantismus rezignovaně pojímá tyto dílčí pohledy na křesťanství jako samozřejmé, neboť již vůči nim nedisponuje strukturálními nebo doktrinárními zábrany. Zásadní střet se tak dnes děje v katolické církvi, kde pronikání všech těchto konceptů naráží na snahu církve zachovat integritu nejryzejší biblické podstaty křesťanské víry. Například zmíněná feministicky pojatá inkluzivita se projevuje také ve snaze ideologicky korektně překládat biblické texty. Bůh již potom není „on“, nýbrž raději „to“, což následně vyvolává zásahy příslušných vatikánských úřadů a způsobuje v církvi napětí. Není těžké uhodnout, která ze stran se těší větší mediální přízni.

V knize jsou uvedena jména bezpočtu teologů, avšak jedno zde zcela chybí: Joseph Ratzinger.

Z přehledu teologií třetího světa lze uvést například korejskou teologii *minjung*, vyjadřující „spravedlivé rozhořčení“ utlačovaného lidu, ať už v severokorejském komunistickém režimu, nebo v technokratickém režimu Jižní Koreje. Symetrizace demokratických systémů s totalitními režimy je běžným instrumentáři liberální levice, která nemá nebo spíše nechce mít tušení, jaké nebezpečí se za totalitou skrývá. V případě srovnávání vyspělé, demokratické a díky tržnímu hospodářství ekonomicky prosperující Jižní Koreje s oblundností severokorejského režimu lze hovořit o naivitě zcela úmyslné.

Autor publikace je zjevně sympatizantem a obhájcem popisovaných módních teologických směrů. V knize jsou uvedena jména bezpočtu teologů, avšak jedno zde zcela chybí: Joseph Ratzinger. ■